

RAMİZ ƏSKƏR – 65

Elm dəqiqlik sevir və ona görə də hər sözü ən olmalı olduğu yerdə işlətməliyəm. Amma Ramiz Əskərin yüksək peşəkarlıqla fəaliyyət göstərdiyi yaradıcılıq səmtlərini nişan vermək istərkən bu xeyli çətin görünür.

Tanınmış türkoloq, tərcüməçi, jurnalist, filologiya elmləri doktoru, professor Ramiz Əskərin 65 yaşı tamam olur. Onun coşqun və səmərəli fəaliyyətini üç sahə üzrə müəyyənləşdirmək olar: jurnalistika, elm və tərcümə. İndi bu sıranı gərək həm də elm, jurnalistika və tərcümə şəklində yazım. Həm də: tərcümə, elm, jurnalistika. Və hamısı tam dürüst səslənəcək. Çünki yolunun başlanğıcından bu üç istiqamət Ramiz Əskərin beynində və qələmində elə qaynayıb qarışıb ki, hansının harada başlayıb harada bitdiyini sonacan müəyyənləşdirmək çətin-dir. Ramiz Əskərin bu üç gücü daim əl-ələdir.

Ramiz Əskər orta məktəbi qızıl medalla başa vuraraq 1972-ci ildə ən yüksək qiymətlərlə Azərbaycan (indiki Bakı) Dövlət Universitetinin Jurnalistika fakültəsinə daxil olmuş, üçüncü kursdan dərslər əlaçısı

kimi M.V.Lomonosov adına Moskva Dövlət Universitetinə göndərilmişdir. Moskva mühitində yetişən Ramiz Əskər təhsilini başa vurduqdan sonra Bakıya qayıtmış və burada əmək fəaliyyətinə başlamışdır. O, bir neçə il Azərbaycan Dövlət Televiziya və Radio Verilişləri Komitəsinin türkcə verilişlər redaksiyasında redaktor işləmişdir. Sonra yeddi dildə (Azərbaycan, türk, ərəb, fars, ingilis, fransız, alman) çıxan “Azərbaycan bu gün” jurnalının, daha sonra isə “Odlar yurdu” qəzetinin baş redaktoru olmuşdur. Ərəb, latın və kiril əlifbaları ilə nəşr olunan bu mətbu orqanın səhifələrində ADR-in təşəkkülü, gerbi, himni, bayrağı, dövlət qurumları, parlamenti, siyasi və hərbi xadimləri, pulları və s. haqqında milli oyanışa, istiqlal şüurunun dirçəlişinə yardımçı olan son dərəcə maraqlı yazılar verilirdi. Xarici ölkələrdə fəaliyyət göstərən Azərbaycan diaspor təşkilatları, dərnək, mərkəz, cəmiyyət və birliklər, onların ana dilimizdə nəşr etdikləri qəzet və jurnallar, tanınmış elm və mədəniyyət xadimləri, görkəmli azərbaycanşünas alimlər haqqında materiallar dərc olunurdu. Qətiyyətlə demək olar ki, ötən əsrin 80-ci illərinin axırlarında Azərbaycanda milli şüurun oyanmasında və milli-azadlıq hərəkatının formalaşmasında, daha sonra ölkəmizdə latın əlifbasının bərpa oluması prosesində bu qəzetin və onun baş redaktoru Ramiz Əskərin müsbət rolu olmuşdur.

Ramiz Əskər yeddi il “Odlar yurdu”nda işlədikdən sonra İstanbulda çıxan məşhur “Hürriyyət” qəzetinin Qafqaz üzrə xüsusi müxbiri olmuş, bir müddət “XXI əsr” adlı qəzeti redaktə etmiş, Azərbaycan Jurnalistlər Birliyində katib və baş katib vəzifələrində çalışmış, “Azərbaycan mətbuatı bu gün”də əyalət mətbuatına kömək üçün bülletenlər buraxmış, jurnalistlər üçün treninqlər təşkil etmişdir. O, Beynəlxalq Mətbuat İnstitutunun (Vyana) və Avrasiya Yazarlar Birliyinin (Ankara) üzvüdür.

Ramiz Əskər daha sonra elmi-pedaqoji fəaliyyətlə məşğul olmuş, 2002-2006-cı illərdə Bakı Dövlət Universitetinin Türkologiya kafedrasında əvəzçi-müəllim kimi işləmiş, rus və Azərbaycan bölmələrində “Qədim türk yazılı abidələri”, “Orta türk dövrü abidələri”, “Türkologiyaya giriş”, “Türk mədəniyyət tarixi” fənlərindən dərslər demiş, xüsusi ixtisas kursları aparmış, elmlər namizədi və elmlər doktoru dissertasiyaları yazmış, müxtəlif fənlər üzrə proqramlar tərtib etmişdir. O, 2007-2012-ci illərdə BDU-nun Mühacirət ədəbiyyatı və bədii tərcümə elmi-tədqiqat laboratoriyasının baş elmi işçisi və müdiri olmuş, 2012-ci ildə Türk xalqları ədəbiyyatı kafedrasının, 2016-cı ildə isə Türkologiya kafedrasının müdiri seçilmişdir.

Ramiz Əskərin qələmindən indiyədək 16 monoqrafiya, kitab və tədris vəsaiti, 250-yə yaxın elmi məqalə çıxmışdır. Onun yazdığı irihəcmli “Qutadğu Bilig”, “Mahmud Kaşğari və onun “Divanü lüğət-it-türk” əsəri”, “Orxon abidələri”, “Türk xalqları ədəbiyyatı öçerkləri”, “Bağımsızlıq Dönemi Azərbaycan Edebiyatı” monoqrafiyaları mütəxəssislər tərəfindən yüksək qiymətləndirilmişdir. Alimin tərtib etdiyi bibliografiyalar da çox məşhurdur. O, “Divanü lüğət-it-türk” əsəri üzrə 22 dildə 1.500, “Qutadğu bilig” üzrə 22 dildə 3.000, Kitabı-Dədə Qorqud üzrə 43 dildə 8.841 məxəzin (kitab, monoqrafiya, məqalə, dissertasiya, tezis) toplandığı bir neçə bibliografiya hazırlamışdır.

Türk dünyasında yaxşı tanınan Ramiz Əskər onlarca beynəlxalq konfransa, foruma və simpoziuma qatılmış, maraqlı məruzələr oxumuş, ölkəmizi ləyaqətlə təmsil etmişdir. O, Orxon-Yenisey abidələrini öz gözü ilə görən, bunun üçün Tuvaya, Xakasiyaya, Altaya, Monqolustana elmi ekspedisiyaya gedən yeganə Azərbaycan alimidir. Özbəkistan, Qazaxıstan, Qırğızıstan, Türkmənistan, Tatarıstan, Türkiyə onun tez-tez ziyarət etdiyi məkanlardır.

Bu fədakar elm adamını başqalarından fərqləndirən digər mühüm cəhət onun tərcüməçilik fəaliyyətidir. İndiyə qədər Ramiz Əskər rus, alman, türk, özbək, uyğur, qazax,

qırğız, türkmən, tatar, qaqaüz dillərindən 50-dək kitab tərcümə və nəşr etmişdir. Bunların arasında Faruq Sümərin “Oğuzlar”, Bahəddin Ögəlin “Türk mifologiyası”, Yusif Balasağunlunun “Qutadğu bilig”, “Monqolların gizli tarixi” kimi mühüm əsərlər vardır. Dahi dilçi Mahmud Kaşğarinin 4 cildlik fundamental “Divanü lüğət-it-türk” əsərini ana dilimizə tərcümə etməsi isə alimin milli mədəniyyətimiz və elmimiz qarşısında ən böyük xidməti sayıla bilər.

Ramiz Əskər son dövrlərdə türk xalqları arasında ədəbi əlaqələrin inkişafına mühüm töhfələr vermişdir. Türk xalqları ədəbiyyatının parlaq simalarından Babur, Mehri Xatun, Əndəlib, Azadi, Məxdumqulu, Molla Nəfəs, Toktoqul, Çobanzadə, Tukay və digər ədiblərin kitablarını ana dilimizə çevirmiş, onlara ön söz, qeyd və şərhlər yazmış, özbək, türk və türkmən ədəbiyyatı antologiyalarını hazırlamışdır. Onun tərcüməsində Azərbaycan oxucularına təqdim olunan bəzi mühüm əsərlər, o cümlədən məşhur mədəniyyətşünas İbrahim Qəfəsoğlunun “Türk milli kultürü”, tanınmış tarixçi Osman Turanın “Türk çahan hakimiyyəti məfkurəsi tarixi” və görkəmli politoloq Rəcəb Albayraqın “Türklərün İrani” kitabları gənc türkoloqların və tarixçilərin yetişməsində mühüm rol oynayır.

Ramiz Əskər hazırda dünya ədəbiyyatının görkəmli nümayəndəsi, türk dilində ilk “Xəmsə” müəllifi Əlişir Nəvainin məşhur “Xəmsə”sinin ana dilimizə tərcüməsi ilə məşğuldur. Tərcüməçilik sahəsində əldə etdiyi böyük uğurlarına görə o, Türkiyənin “Türk dünyasına xidmət” və “Qızıl alma” mükafatları, Özbəkistanın beynəlxalq “Babur” mükafatı, Qazaxıstanın “Qasım Amanjolov” və “Mağcan Cumabay” medalları, Türkmənistanın “Altın əsr” mükafatı və “Məxdumqulu” medalı, Ukraynanın “Bəkir Çobanzadə” medalı, Qırğızıstanın “Toktoqul” medalı, Tatarıstanın “Mədəniyyətə xidmət” medalı, Rusiyanın “Qaysın Quliyev” medalı, TürkSOY-un xüsusi mükafatı və yubiley medalları, Türk Akademiyasının “Vilhelm Tomsen” medalı ilə təltif edilmiş,

Nəvai şəhərinin (Özbəkistan) fəxri vətəndaşı seçilmişdir.

Ramiz Əskərin fədakar və gərgin əməyi dövlətimiz tərəfindən də yüksək qiymətləndirilmişdir. O, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin sərəncamı ilə 2010-cu ildə “Əməkdar jurnalist” fəxri adına layiq görülmüş, 2014-cü ildə isə “Şöhrət” ordeni ilə təltif edilmişdir.

Gözəl jurnalist, tanınmış türkoloq və mahir tərcüməçi Ramiz Əskərin 65 yaşı ta-

mam oldu. Gördüyü işlərin miqyası, çəkisi və miqdarı nəzərə alınarsa, Ramiz bu yaşdan xeyli qocadır və bir deyil, bir neçə adamdır. Lakin işləmək şövqü və enerjisini, yorulmazlığını, tükənməz axtarıcılıq və araşdırıcılıq sevgisini nəzərə alsaq, həmin yaşdan xeyli cavandır.

Arzu edək ki, görkəmli türkoloq alim, misilsiz tərcüməçi, iti qələmli jurnalist və publisist Ramiz Əskər hələ çox yuvarlaq ildönümlərini elə bu ritmdə qarşılasın!

Rafael Hüseynov
